

Tájékoztató felnőttképzési program résztvevői számára

A szakképesítés megnevezése: Ornitológia – Madártani ismeretek

Felnőttképző nyilvántartási szám (bejelentés alapján): B/2020/000676

A képzés teljes óraszám: 29 óra (24 óra elmélet, 5 óra gyakorlat)

A képző intézmény adatai:

Név: Szegedi Tudományegyetem
Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
Szakképzési, Felnőttképzési és Továbbképzési Intézet
Cím: 6725 Szeged, Hattyas utca 10. (X. épület)

Oktatásszervezési kérdések:

Szirovicza Erika
06-62/546-268
E-mail: kurucz.erika@szte.hu

A képzés helyszíne:

A képzés helye: Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Szakképzési, Felnőttképzési és Továbbképzési Intézet; 6725 Szeged, Hattyas utca 10.

A képzés célja:

A képzés célja a vadon élő madarak, mint az élővilág fontos csoportjának behatóbb megismerése, a biológia tudás bővítése. Továbbá a madárfajok felismerése, viselkedésüknek, életciklusaiknak, populációiknak helyzete, a természetben betöltött fontos szerepüknek az ismerete.

A képzés célcsoportja:

Érettségi bizonyítvány birtokában lévő, 18. életévüket betöltött felnőttek, 15-18 éves kor közötti középiskolások. Biológia, környezettan, tanító, óvodapedagógus szakos felsőfokú képzésben résztvevők, vagy már ezeket a szakokat végzett felnőttek.

A képzés során megszerezhető kompetenciák:

A képzésben résztvevő felismeri a leggyakoribb madárfajokat, széles körben tud madárvédelmi ismereteket átadni környezetében lévő embertársainak, s ezáltal segíti a természet, ezen belül a madárvilág védelmét.

A résztvevő megismeri környezetének madárélőhelyeit, ezáltal képes lesz önállóan is pl. madármegfigyelő csoportokat vezetni, madárismereti táborokat és kiállításokat szervezni, madárvédelmi eszközöket készíteni, és azokat működtetni.

A résztvevő belátja és igényli a madarak természetben és a természetvédelemben betöltött szerepének előtérbe helyezését, az élőhelyek védelmében betöltött ernyő-hatás fontosságát.

A képzés formája:

Csoportos képzés

SZTE JGYPK

Szegedi Tudományegyetem
Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Szakképzési, Felnőttképzési és Továbbképzési Intézet

A képzési egységek:

1. A madártan hazai története, múlt és jelen
2. A madárvédelem eszközei: törvényi védelem és kutatás
3. A madarak szaporodása
4. A madarak vonulása, megfigyelése és gyakorlati módszerek
5. Terepi foglalkozás

1.Képzési egység megnevezése: A madártan hazai története, múlt és jelen

Célja: A képzési egység célja, hogy a képzésben résztvevő részleteiben megismerje a madártan hazai történetét, illetve annak jelenét. Ismerje meg a madárvédelem különböző lehetőségeit, ezeknek beépítési lehetőségeit saját és a környezetének az életébe.

Tartalma: Az ornitológia tárgya, feladata, célja.

A magyar ornitológia története: a legnagyobb hazai ornitológusok rövid életrajza, munkásságuk.

A dél-alföldi madárkutatás története.

Fontos európai és hazai madár-élőhelyek.

A hazai madárvédelem szervezete, felépítése, védelmi projektek.

A hivatalos természetvédelmi hierarchia.

A NGO-k jelentősége.

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) szervezete, működése és programjai (fajvédelem, élőhely-védelem stb.).

Az ornitológia szerepe a környezeti nevelésben, természetvédelmi táborok szervezése.

Aktív madárvédelem.

A madarak megtelepítésének formái és lehetőségei, eredményessége.

Odúlakó és borkorlakó fajok.

Élőhelyek kialakítása és védelme.

A civilizáció negatív hatásai a madárvilágra. Madárpusztulások okai: külföldi és hazai példák, esettanulmányok.

A madárpusztulások megszüntetésének lehetőségei.

Terjedelme: 6 óra (elméleti órák száma 6 óra)

SZTE JGYPK

Szegedi Tudományegyetem
Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Szakképzési, Felnőttképzési és Továbbképzési Intézet

2. Képzési egység megnevezése: A madárvédelem eszközei: törvényi védelem és kutatás

Célja: A képzési egység célja, hogy a képzésben résztvevő részleteiben, átfogóan megismerje a madárvédelem területét, annak lehetséges módszereit és eszközeit, valamint ezeket az ismereteket a mindennapi életébe át tudja ültetni.

Tartalma: Védett és fokozottan védett madárfajok.

A védelem okai, azok változásai a közelmúltban.

A természetvédelmi értékek bevezetése, ezek jelentősége.

A hazai ritka és veszélyeztetett fajok státusza.

A madarak alkalmazkodása, adaptációs példák.

Természetes mortalitás.

Madárállomány-felmérő módszerek, monitoring.

A kvadrát módszer, a line transect módszer, a dán pontszámlálás, a revír-térképezés, a hangbecsalás, a fogás-visszafogás módszere. Matematikai kiértékelés: Shannon-Wiener formula és az egyenletesség.

A monitoring természetvédelmi jelentősége.

Terjedelme: 6 óra (elméleti órák száma 6 óra)

3. Képzési egység megnevezése: A madarak szaporodása

Célja: A képzési egység célja, hogy a képzésben résztvevő részleteiben megismerje a madarak szaporodásának minden aspektusát a fészekrakástól a fiókák táplálásáig és neveléséig.

Tartalma:

Költésbiológia: a fészek helye, a fészkek típusai.

A költőhely kiválasztása, fészkepítés, fészekanyag, a fészkelés ideje. Fészkealj nagyság.

Tojásnagyság, tojásformák, mintázat.

A költés és gondozás.

A kotlás. A hőmérséklet.

Tojásforgatás, kikelés, menekítés.

Fiókák torokrajzolatának jelentősége.

Fiókák táplálása és felnevelése, parents-offspring conflict.

Harc, fenyegetés, imponálás. A madarak szociális viselkedése.

Szexuális viselkedés.

Költési-gondozási viselkedés.

Csoportos viselkedés, kolóniák.

A madarak hangja, a hangadás szervei, változatossága, tájszólás. Fiatalok hangja, subsong, csúfolódás.

Felismerési hangok. Hívás, ének, fajtipikus éneklés, dialektus

Terjedelme: 8 óra (elméleti órák száma 8 óra)

4.Képzési egység megnevezése: A madarak vonulása, megfigyelése és gyakorlati módszerek

Célja: A képzési egység célja, hogy a képzésben résztvevő megismerje, milyen módszerekkel és eszközökkel lehetséges a madarak vonulásának leghatékonyabb megfigyelése, milyen jellemzők ismerete mentén lehet sikeres a munka.

Tartalma: Terepornitológia. Felszerelés.

Távcsövek, teleszkópok jellemzői.

Gyakori vízi-,ragadozó- és énekesmadarak terepen való felismerése.

Vonulás-kutatás.

Vonulási folyosók.

Befogási módszerek, a gyűrűzés jelentőség és eddigi eredményei.

Telölőhelyek természetvédelmi és populációgenetikai jelentősége.

Terjedelme: 4 óra (elméleti órák száma 4 óra)

5.Képzési egység megnevezése: Terepi foglalkozás

Célja: A képzési egység célja, hogy a képzésben résztvevő a képzés során tanultakat a gyakorlatba tudja átültetni és azt egy természetszerű élőhelyen végzett gyakorlat során el tudja mélyíteni.

Tartalma: Egy Szegedhez közeli vizes és szikes pusztai élőhely madarainak felismerése, távcső és teleszkóp használatával.

Terjedelme: 5 óra (gyakorlati órák száma 5 óra)

A képzés elvégzéséről szóló igazolás kiadásának feltételei:

A képzés sikeres teljesítése nem kötődik vizsgatevékenységhez.

A képzésben résztvevőt az oktató a teljesítménye alapján értékeli a teljes képzésre vonatkozóan, az alábbiak szerint:

0-60% nem felelt meg; 61-100% megfelelt

A tanúsítvány kiállításának feltétele a foglalkozásokon történő aktív részvétel, valamint az ott kitűzött gyakorlati feladatok helyszíni megoldása.

A kontaktórákról történő hiányzás mértéke maximum 30% lehet.

A képzés egészének eredményes teljesítése után a képzésben résztvevők tanúsítványt kapnak.

